

A szivtelenség a nyaralásban.

(Montecuccoli Emma grófnének ajánlva.)

Megigértém önnek, kedves grófné, hogy irni fogok olykor valamit az ön védenzeiről, az én kedvenceimről, a madarokról. Ámde hosszú ideig magam is olyan voltam, mint a beteg madár, láztól pihegve gubbaszkodtam a kis fészekben, várva a gyógyulást és a napsugarat. Most már elértem mindakettőt és olyan lettem, mint a szabad madár, vidám, csevegő, gondtalan. Enyém az egész végtelen mindenség, oda csap le szárnyaló képzeletem, a hová akar.

Jövök, megyek, benézhetek a nyári lakok árnyas kertjeibe, melyek az erdőig nyulnak, hol a zöld ágak dus levelei közt féltékeny gonddal őrzik fiókáit az énekes madár. Ime, rigóné asszony-ság szörnyű aggodalomban van, mert a nyaralók fehér macskája ott vadászat körülte verebekre, s nem lehet tudni, kimélni fogja-e a kis rigókat? Miért is viszik a macskákat nyaralni? Persze a gyermekek kedvéért. A cziczának ott kell lenni mindenütt, a hol ők vannak, és ez a fehér czicza olyan kedves, a milyen jó étvágy-gyal fogyaszt cserebogarat, egeret, madarat. Jóska urfi egész nap verebet fogdos számára lépes vesszővel, s nagy örömmel szemléli, a mint a kis áldozat vére kibuggyan a macska fogai közül, hogy ropognak a csontjai; egy percz mulva már csak néhány szétröp-penő szürke toll tanuskodik a lakomáról. De Jóska urfi épp oly kevésse gondol arra, mint a czicza, hogy ő most egy madár-család csendes boldogságát dülta fel, oh, az eszébe sem jut, nem beszél arról neki senki; sőt Annuska ép arra kéri a papát, hogy löjjön röptiben fecskét vagy löjje le azt a vörösbegyet onnan a bokorról; pedig a fecske ép a fészket javítja, míg a vörösbegy jobbra-balra forgatván fejét, azon okoskodik, mit vigyen haza az éhes kis családnak.

Mert a madárszülőknek is megvannak a maguk gondjai. Vörösbegy mama éppen szétterjesztett szárnyakkal ül a kicsinyek között, saját testének melegével szárítgatván őket, mert bizony a sok esőből, szélből jutott ám a fészekbe is és a kicsinyeknek még nincs zsiros tollruhájok, hogy az védelmezze őket az átfázás-tól, mint a nagyokat; ott sípegnek nyugtalankodnak, mert nem csak a változó időjárás ellen van kifogásuk, hanem ehetnének is, pedig még nem tudnak maguknak táplálékot keresni; olyan gyá-

moltalanok, mint a bölcsebeli baba; tátogatják a szájukat és lármáznak, a mint tőlük telik. Ezért vörösbecy mama azt mondta a kis papának: eredj párocskám, hozz valami ennivalót a begyikéknek, majd én addig melengetem őket és ügyelek, hogy el ne vigye valami ragadozó.

Vörösbecy ur boldogan kiröpült, kis szive sebesen vert az örömtől, hogy végre megint kisütött a nap, csudálta a sugárözönt, mely százszorosan visszaragyogott a harmatesöppekben, a szökőkutak permetegén s a tó sima fölületén. Kissé ringatódzott az aranyos sugarak közt a levegőben, mely oly tiszta volt, mintha megmosták volna; sehol egy szemernyi por; minden fűszál, minden levélke olyan csinos, üde és tiszta, mint a gyermekek, ha új ruhába öltöztetik őket. Vörösbecy egy ágra röppent, hintázta magát és rendezgette tollait, hogy ebben a szép világban az ő ruhája is csinos legyen. Mert a kis madár is tudja, mi az illendőség; bár az emberek tudnák ugy! Lám, a madarak nem avatkoznak egymás házi ügyeibe, megférnek a szomszédaikkal, és sohasem volt még rá eset, hogy valamely himecske hűtlenül elhagyta volna egész fészekalja családját. Aztán ki látott rendetlen, borzas vagy szennyes madarat? Nem olyanok-e mindig, mintha épp akkor röppentek volna ki egy aranyos skatulyából?

Nos, vörösbecyecske is olyan volt, mint minden vörösbecy a világon, tiszta és takaros. Kis szive át tudta érezni, milyen szép ez a nagy világ, és ugy találta, hogy még az ő hangocskája hiányzik abból a nagy harmoniából, mely az örökkévalóság urának dicséretét zengi; így tőle telhetőleg hangicsálni kezdett, jókedvében ide-oda forgatta a fejét, míg csillogó okos szemeivel rovarok után tekintgetett, nem felejtve el családapai voltát s az ezzel járó élelemszerzés komoly feladatát.

«Mily pompás lesz, ha a kicsinyek megnőnek, szárnyra kelnek, — gondolhatta magában; — akkor fel leszünk mentve a gondok alól, ketten maradunk asszonykámmal, vigan leszünk, dalolunk, röpködünk; ő mint jó gazdasszony szorgoskodni fog, hogy új tojásuk potyogjanak a fészekbe és megint új fiókák kelnek életre, pity-pity.»

Épp akkor mondta Annuska a nyárilak udvarán; «Lödd le, édes apa, azt a vörösbecyét.» Annuska apja is szereti a kicsinyeit és szivesen okoz nekik örömet. No bizony, egy madarat könnyen le lehet löni. Az a pompás csillogó Flobert-fegyver csak annyit mondott: piff — és a csicsergő szép kis veresbecy ott feküdt vérében ázva a földön. Odaadták Lilának a vadászkutyának, ne nyihogjon hiába.

«Milyen biztos kezéd van» — hízelt a nagyságos asszony férjének.

«Jaj, de szép! A papa madarat lött!» — ujjongnak a gyermekek.

Azzal el is feledték, ki gondolna tovább egy néhai madárral.

Ámde a vörösbecygné ezalatt hosszunak találta a várakozást, aggódni kezdett párjáért, hisz annyi ellensége van egy csinos kis

madárnak; karvaly, macska, pajkos gyerek, vérengző ember. Veresbegyné egy-két szunyogot adott a kicsinyeknek, azzal elindult a páriját keresni. De hiába röpködött ide-oda, a Lila gyomrába be nem láthatott.

Szomoruan tért vissza a fészekbe, hol újabb bánat várt reá: míg ő tova volt, addig egy pásztorgyerek arra járt, meglátta az őrizetlen fészket és elvitte a kis fiókákat magával játéknak, majd ő kiszúrja a szemöket, tüskét dőf a begyökbe, kavicsot tőm a szájokba. Megteheti, mert még az anyja is csak neveti, hogy «mit ki nem talál ez a gyerek!»

És arra egyik sem gondol, hogy *a ki egy kis madár halálában, védtelen állat vonaglásában gyönyörködik, annak a kebeléből kivész a részvét nemes érzelme embertársai iránt is, a részvétlen szív pedig szeretni sem tud; önző, dölyfös, rideg élet az, melyet a szeretet napfénye nem melegít s a részvét harmatkönye nem éltet.*

Annuska és a Jóska gyerek, daczára annak, hogy selyemövet hordanak, egy csöppet sem különbek, mint a pásztorfiu, mert egyformán örömeiket lelik a madárgyilkolásban; ők a gonosz emberek számát fogják növelni, ha szüleik idejében lelkökbe nem vesik, hogy szégyen az erősebbnek a gyöngébb romlására törni.

Sokat mesélhetnek még önnek, szép ezüsthaju grófné, arról, hogy mily kegyetlenek némelyek és főleg a gyermekek, a madarak iránt, összepecsételt verebek, élve megkoppasztott csirkek, kiszúrt szemű varjuk mulatságul szolgálnak nekik. Ezt a gonoszra hajló indulatot csak az anya gyöngéd bánásmódja, mindent megfigyelő éleslátása írhatja ki az apróságok lelkéből, csak az ő szelidsége, türelme képes arra, hogy minden élő lény iránt szeretetre tanítsa őket, a legkisebb állatot is fölhelyezvén saját gondolkozás-módjának színvonalára, mint érző lényt mutassa be nekik, ki örömet, bűt, hálát érezni képes; nem pedig, mint boncztani példányt és szegény párát, a kinek büntetlenül lehet szenvedést okozni.

Az anya a gyermek tetteiben, mint tükörben szemlélheti annak jövő jellemét; tőle függ, hogy az a tükör szép képet mutasson; rajta áll, hogy gyermeke a nyaralás idején nagyobb örömet találjon a madarak énekében, vidám csicsérgésében, mint a fegyver halált okozó dördülésében, vagy a fehér cicza által mohón fegyvertől vörös lakomákban.

Szanday Zénó.